

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 79/08-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. apríla 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť MUDr. J. K., T., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 NcC 3/07 z 5. februára 2007 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo MUDr. J. K. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 NcC 3/07 z 5. februára 2007 p o r u š e n é b o l o .

2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 NcC 3/07 z 5. februára 2007 z r u š u j e a vec vracia na nové konanie a rozhodnutie.

3. Krajský súd v Prešove je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia MUDr. J. K. v sume 7 492 Sk (slovom sedemtisícštyristodevät'desiatdva slovenských korún) na účet jeho advokátky JUDr. I. R., K. (...), do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 79/08-16 z 18. marca 2008 prijal na ďalšie konanie sťažnosť MUDr. J. K. (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 NcC 3/07 z 5. februára 2007.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že:

„Sťažovateľ podal dňa 22. 12. 2006 na Okresnom súde vo Vranove nad Topľou návrh na začatie konania o ochranu osobnosti proti odporcovi A. B. Predmetné konanie sa vedie na Okresnom súde vo Vranove nad Topľou pod sp. zn. 3 C 260/06 a doposiaľ nie je právoplatne skončené. Predmetná vec bola pridelená JUDr. M. V., sudcovi Okresného súdu vo Vranove nad Topľou, na prejednanie a rozhodnutie.

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 2 NcC 3/07 zo dňa 5. 2. 2007, ktoré bolo doručené právnej zástupkyňi sťažovateľa dňa 23. 2. 2007, rozhodol tak, že sudcovia JUDr. M. N., JUDr. M. V., JUDr. J. K., JUDr. E. B., JUDr. V. P., JUDr. R. V., JUDr. J. H.,

JUDr. I. M., JUDr. V. M. a JUDr. S. Š. nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci 3 C 260/2006 Okresného súdu vo Vranove nad Topľou. (...)

Návrhom zo dňa 7. 10. 2004 podaným dňa 14. 10. 2004 na Okresnom súde vo Vranove nad Topľou, ktorý bol vedený pod sp. zn. 9 C 162/04, sa začalo proti Okresnému súdu vo Vranove nad Topľou konanie, v ktorom sa navrhovateľ - sťažovateľ domáhal ochrany osobnosti proti Okresnému súdu vo Vranove nad Topľou. Dôvodom podania návrhu bola skutočnosť, že Okresný súd vo Vranove nad Topľou vo viacerých konaniach, v ktorých bol sťažovateľ navrhovateľom, prerušil konanie až do právoplatnosti konania vedeného vtom čase na Okresnom súde vo Vranove nad Topľou pod sp. zn. 7 P 179/2002, ktorá sa týkala návrhu Okresného úradu vo Vranove nad Topľou na obmedzenie spôsobilosti sťažovateľa na právne úkony. Predmetná vec bola z dôvodu, že všetci sudcovia Okresného súdu vo Vranove nad Topľou boli vylúčení z prejednávania tejto veci, prikázaná uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 NcC 58/04 zo dňa 10. 11. 2004 na konanie Okresnému súdu v Humennom.

Následne boli v ďalších - všetkých konaniach v tom čase vedených na Okresnom súde vo Vranove nad Topľou, v ktorých bol účastníkom sťažovateľ, vylúčení všetci sudcovia Okresného súdu vo Vranove nad Topľou z prejednávania týchto vecí:

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 3 NcC 52/04 zo dňa 19. 11. 2004 rozhodol o vylúčení sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou, medzi nimi aj JUDr. M. V. z rozhodovania a prejednávania veci sp. zn. 7 P 179/02 vedenej na tomto súde a vec prikázal Okresnému súdu v Humennom. V odôvodnení tohto rozhodnutia krajský súd uvádza, že odporca (sťažovateľ MUDr. K.) vedie ako navrhovateľ konanie voči Okresnému súdu vo Vranove nad Topľou na ochranu osobnosti. Preto by nebolo vhodné, aby v predmetnej veci, v ktorej súd rozhodoval o vylúčení, rozhodovali sudcovia, ktorých rozhodovacou činnosťou došlo podľa názoru odporcu - teda sťažovateľa k spôsobeniu mu nemajetkovej ujmy. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia ďalej vyplýva, že sudca JUDr. M. V. uviedol, že na základe skutočností, ktoré uvádzal odporca - sťažovateľ vo veciach, v ktorých rozhodoval, zvažuje podať trestné oznámenie.

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 2 NcC 15/06 zo dňa 23. 3. 2006 rozhodol o vylúčení sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou, medzi nimi aj JUDr. M. V. z rozhodovania a prejednávania veci sp. zn. 7 E 77/2005 vedenej na tomto súde a vec

prikázal Okresnému súdu v Humennom. V odôvodnení tohto rozhodnutia krajský súd uvádza, že sudcovia Okresného súdu vo Vranove nad Topľou už boli v inom konaní vylúčení, kde vystupoval povinný (sťažovateľ MUDr. K.) ako účastník konania a je preto potrebné ich vylúčiť z predmetného konania. Pre vyslovenie zaujatosti stačí aj pochybnosť o nezaujatosti konajúceho sudcu, resp. sudcov. Nakoľko aj samotní sudcovia uviedli, že sa cítia byť zaujatí, existuje tu pochybnosť o nezaujatosti sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou.

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 2 NcC 64/04 zo dňa 24. 11. 2004 rozhodol o vylúčení sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou, medzi nimi aj JUDr. M. V. z rozhodovania a prejednávania veci sp. zn. 7 C 42/00 vedenej na tomto súde a vec prikázal Okresnému súdu v Humennom. V odôvodnení tohto rozhodnutia krajský súd uvádza, že u všetkých sudcov okresného súdu by mohli vzniknúť pochybnosti o ich nezaujatosti vyplývajúce zo skutočnosti, že žalobca - sťažovateľ proti tomuto okresnému súdu vedie žalobu na ochranu osobnosti. Vzhľadom na túto okolnosť boli všetci sudcovia tohto súdu vylúčení z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci.

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 3 NcC 57/04 zo dňa 25. 11. 2004 rozhodol o vylúčení sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou, medzi nimi aj JUDr. M. V. z rozhodovania a prejednávania veci sp. zn. 7 C 181/00 vedenej na tomto súde a vec prikázal Okresnému súdu v Humennom. V odôvodnení tohto rozhodnutia krajský súd uvádza okrem iného, že sudca JUDr. M. V. sa vyjadril, že sa cíti byť zaujatý vzhľadom na písomné podania žalobcu - sťažovateľa, v ktorých napáda jeho osobné, ako aj odborné schopnosti. Ďalej krajský súd uviedol, že zistil u všetkých sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou dôvod k vzniku pochybnosti o ich nezaujatosti. Tento dôvod videl v tom, že žalobca - sťažovateľ podal proti Okresnému súdu vo Vranove nad Topľou návrh na ochranu osobnosti.

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 4 NcC 55/04 zo dňa 25. 11. 2004 rozhodol o vylúčení sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou, medzi nimi aj JUDr. M. V. z rozhodovania a prejednávania veci sp. zn. 7 C 303/00 vedenej na tomto súde a vec prikázal Okresnému súdu v Humennom. V odôvodnení tohto rozhodnutia krajský súd uvádza, že z obsahu spisu vyplýva, že sú tu také okolnosti, ktoré svedčia o pochybnostiach o nezaujatosti sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou. Za takéto okolnosti

považuje odvolací súd skutočnosť, že proti Okresnému súdu vo Vranove nad Topľou podal žalobu o ochranu osobnosti.

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 4 NcC 60/04 zo dňa 30. 11. 2004 rozhodol o vylúčení sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou, medzi nimi aj JUDr. M. V. z ň rozhodovania a prejednávania veci sp. zn. 3 C 717/00 vedenej na tomto súde a vec prikázal Okresnému súdu v Humennom. V odôvodnení tohto rozhodnutia krajský súd uvádza, že z obsahu spisu vyplýva, že sú tu také okolnosti, ktoré svedčia o pochybnostiach o nezaujatosti sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou. Za takéto okolnosti považuje odvolací súd skutočnosť, že sťažovateľ proti Okresnému súdu vo Vranove nad Topľou podal žalobu o ochranu osobnosti.

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 1 NcC 42/04 zo dňa 25. 11. 2004 rozhodol o vylúčení sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou, medzi nimi aj JUDr. M. V. z rozhodovania a prejednávania veci sp. zn. 6 C 644/97 vedenej na tomto súde a vec prikázal Okresnému súdu v Humennom. V odôvodnení tohto rozhodnutia krajský súd uvádza, že sudca JUDr. M. V. sa vyjadril, že sa cíti byť zaujatý, vzhľadom na to, že ho žalobca - sťažovateľ v písomných podaniach napádal osobne, aj odborne. Nadriadený súd ďalej uviedol, že u všetkých sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou by mohli vzniknúť pochybnosti o ich nezaujatosti vyplývajúce zo skutočnosti, že žalobca - sťažovateľ proti uvedenému okresnému súdu podal žalobu na ochranu osobnosti.

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 3 NcC 3/06 zo dňa 19. 1. 2006 rozhodol o vylúčení sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou, medzi nimi aj JUDr. M. V. z rozhodovania a prejednávania veci sp. zn. 2 C 396/99 vedenej na tomto súde a vec prikázal Okresnému súdu v Humennom. V odôvodnení tohto rozhodnutia krajský súd uvádza, že sú také okolnosti, ktoré svedčia o tom, že sudcovia Okresného súdu Vranov nad Topľou uvedení vo výroku tohto uznesenia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci.

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 6 NcC 27/05 zo dňa 23. 8. 2005 rozhodol o vylúčení sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou, medzi nimi aj JUDr. M. V. z rozhodovania a prejednávania veci sp. zn. 7 C 79/2005 vedenej na tomto súde a vec prikázal Okresnému súdu v Poprade. V odôvodnení tohto rozhodnutia krajský súd uvádza, že JUDr. M. V. poukázal na to, že ho žalobca - sťažovateľ písomne napádal, jednak osobne,

ako aj odborne v súdnych konaniach, v ktorých rozhodoval. Ďalej uviedol, že za dôvod, ktorý by mohol vyvolávať objektívne pochybnosti o nezáujatosti ktoréhokoľvek zo sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou treba považovať fakt, že žalobca -sťažovateľ podal žalobu na ochranu osobnosti práve proti Okresnému súdu vo Vranove nad Topľou.

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 7 NcC 2/06 zo dňa 25. 1. 2006 rozhodol o vylúčení sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou, medzi nimi aj JUDr. M. V. z rozhodovania a prejednávania veci sp. zn. 6 C 271/05 vedenej na tomto súde a vec prikázal Okresnému súdu v Poprade. V odôvodnení tohto rozhodnutia krajský súd uvádza, že krajský súd rozhodol, že všetci sudcovia Okresného súdu vo Vranove nad Topľou sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci. (...)

Zo skutočností uvedených v článku I. tejto sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom konania v pozícii navrhovateľa a odporcom je Okresný súd vo Vranove nad Topľou, pričom predmetom konania je ochrana osobnosti, ktorej sa sťažovateľ dožaduje tvrdiac, že do jeho práva na ochranu osobnosti došlo rozhodnutiami Okresného súdu vo Vranove nad Topľou. Táto skutočnosť objektívne tvorí jeden z parametrov, ktoré charakterizujú stav sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou k sťažovateľovi. Táto skutočnosť, keď medzi sťažovateľom a Okresným súdom vo Vranove nad Topľou je v určitom súdnom konaní pomer navrhovateľ - odporca je taká, že so zreteľom na ňu možno mať pochybnosti o nezáujatosti sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou. Sťažovateľ vo veciach uvedených v článku I, v ktorých boli všetci sudcovia Okresného súdu vo Vranove nad Topľou vylúčení z prejednávania veci, netvrdil a ani to sudcovia netvrdili, že by v iných veciach ako v konkrétnej veci týkajúcej sa ochrany osobnosti proti Okresnému súdu vo Vranove nad Topľou mali k týmto veciam určitý pomer. Samotní sudcovia však tvrdili, že majú taký pomer, vzhľadom na už spomínaný návrh na ochranu osobnosti, že možno mať pochybnosti o ich nezáujatosti.

Táto skutočnosť bola, ako to vyplýva z rozhodnutí citovaných v článku č. I. tejto sťažnosti, konštatovaná v 10 uzneseniach Krajského súdu v Prešove. (...)

Sťažovateľ je presvedčený o tom, že spravodlivým súdnym konaním treba rozumieť aj také konanie, ktoré rešpektuje text, obsah, zmysel a účel ustanovení právnych predpisov. Sťažovateľ je presvedčený aj o tom, že súčasťou spravodlivého konania je aj právo účastníka očakávať, že vo veciach s rovnakým skutkovým základom, na ktoré sa aplikujú

rovnaké ustanovenia právnych predpisov, možno očakávať rovnaké rozhodnutie súdu.

Sťažovateľ je v situácii, keď v skutočnosti nie je jasné, prečo v 10 veciach dospel Krajský súd v Prešove pri rovnakých skutkových okolnostiach k záveru o vylúčení sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou z prejednávania veci, v ktorých bol účastníkom žalobca a v ďalšej, bez toho, aby sa akýmkoľvek spôsobom zmenili skutkové okolnosti, títo sudcovia vylúčení nie sú. Medzi posledným z rozhodnutí o vylúčení sudcov Okresného súdu vo Vranove nad Topľou a napadnutým rozhodnutím o ich nevyhlúčení, nedošlo k žiadnej zmene, ktorá by vysvetľovala alebo odôvodňovala rozhodnutie súdu.“

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že krajský súd uznesením sp. zn. 2 NcC 3/07 z 5. februára 2007 porušil jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby uvedené uznesenie zrušil, vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie a zakázal mu pokračovať v porušovaní označených práv, a aby sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr 10052/2008 z 1. apríla 2008 vyjadril predseda krajského súdu, v ktorom uviedol:

„V predmetnej veci sudcovia Okresného súdu Vranov nad Topľou vyjadrili svoju zaujatosť z dôvodu, že navrhovateľ MUDr. J. K. v konaní pred Okresným súdom vo Vranove nad Topľou, č. k. 9 C 162/04 podal žalobu proti Okresnému súdu Vranov nad Topľou o ochranu osobnosti, kde namietal zaujatosť všetkých sudcov Okresného súdu Vranov nad Topľou, nakoľko zo strany Okresného súdu Vranov nad Topľou došlo k zásahu do práv žalobcu rozhodnutiami vyššie uvedeného okresného súdu. Vzhľadom na to sa všetci sudcovia Okresného súdu Vranov nad Topľou cítia byť vo veci zaujatí, resp. by mohla vzniknúť pochybnosť o ich nezaujatosti a preto súhlasia a navrhujú, aby vec bola pridelená inému vecne príslušnému súdu.

Podľa § 14 ods. 1, 3 O. s. p., sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti, dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci.

V záujme zabezpečenia nezávislosti a nestrannosti súdництва, vec patriacu do právomoci súdov prejednáva zákonný sudca, ktorým je sudca, ktorému bola vec pridelená na vybavenie v súlade s platným rozvrhom práce príslušného súdu. Tak, ako sudca si nemá právo vyberať si vec, ktorú bude rozhodovať, nemajú ani účastníci právo vyberať si sudcu zodpovedajúceho ich predstavám. Sudca, ktorému bola vec pridelená, je povinný v nej konať až do jej právoplatného skončenia. Vec mu môže byť odňatá len výnimočne nadriadeným súdom za splnenia zákonných podmienok.

Vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vo veci predpokladá takú situáciu, že nemožno mať pochybnosti o tom, že sudca i pri vynaložení úsilia o objektívne posúdenie veci nemôže byť nestranný vo vzťahu k účastníkom, ich zástupcom alebo bude mať záujem na určitom meritórnom ukončení konania. Takúto situáciu predpokladá najmä príbuzenský vzťah k účastníkom alebo ich zástupcom, priateľský alebo nepriateľský pomer k týmto osobám, osobný alebo ekonomický záujem na určitom ukončení a podobne. Musí ísť o okolnosti vyvolávajúce dôvodnú obavu, žeby sudca nemohol objektívne a spravodlivo vec posúdiť.

Z obsahu spisu nevyplýva, že by v danom prípade boli také okolnosti, ktoré by svedčili o pochybnosti o nezaujatosti sudcov Okresného súdu Vranov nad Topľou, keďže táto právna vec sa nijako netýka sudcov menovaného súdu.

S ohľadom na vyššie uvedené Krajský súd v Prešove ako nadriadený súd rozhodol, že sudcovia Okresného súdu Vranov nad Topľou nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci 3 C 360/2006 Okresného súdu Vranov nad Topľou.“

Krajský súd v podaní z 1. apríla 2008 a právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní z 8. apríla 2008 uviedli, že netrávajú na ústnom prerokovaní veci. Z tohto dôvodu ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, pretože od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Na základe sťažnosti a jej príloh, vyjadrenia krajského súdu a príslušných rozhodnutí ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

Krajský súd uznesením sp. zn. 2 NcC 3/07 z 5. februára 2007 rozhodol, že sudcovia Okresného súdu Vranov nad Topľou (ďalej len „okresný súd“) JUDr. M. N., JUDr. M. V., JUDr. J. K., JUDr. E. B., JUDr. V. P., JUDr. R. V., JUDr. J. H., JUDr. I. M., JUDr. V. M. a JUDr. S. Š. (ďalej len „sudcovia okresného súdu“) nie sú vylúčení „z prejednávania a rozhodovania veci 3 C 260/2006 Okresného súdu Vranov nad Topľou“. Toto svoje rozhodnutie zdôvodnil najmä tým, že sudcovia okresného súdu sa cítia byť zaujatí z dôvodu, že sťažovateľ podal žalobu o ochranu osobnosti, kde namietal zaujatosť všetkých sudcov tohto súdu, ktorí vzhľadom na to navrhli, aby bola vec pridelená inému vecne príslušnému súdu. V uznesení ďalej uviedol:

„Podľa § 14 ods. 1, 3 O. s. p., sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci.

V záujme zabezpečenia nezávislosti a nestrannosti súdnictva, vec patriacu do právomoci súdov prejednáva zákonný sudca, ktorým je sudca, ktorému bola vec pridelená na vybavenie v súlade s platným rozvrhom práce príslušného súdu. Tak, ako sudca si nemá právo vyberať si vec, ktorú bude rozhodovať, nemajú ani účastníci právo vyberať si sudcu zodpovedajúceho ich predstavám. Sudca, ktorému bola vec pridelená, je povinný v nej konať až do jej právoplatného skončenia. Vec mu môže byť odňatá len výnimočne nadriadeným súdom za splnenia zákonných podmienok.

Vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vo veci predpokladá takú situáciu, že možno mať pochybnosti o tom, že sudca i pri vynaložení úsilia o objektívne posúdenie veci nemôže byť nestanný vo vzťahu k účastníkom, ich zástupcom alebo bude mať záujem na určitom metrirórnom ukončení konania. Takúto situáciu predpokladá najmä príbuzenský vzťah k účastníkom alebo ich zástupcom, priateľský alebo nepriateľský pomer k týmto osobám, osobný alebo ekonomický záujem na určitom ukončení veci a podobne. Musí však ísť o okolnosti vyvolávajúce dôvodnú obavu, že by sudca nemohol objektívne a spravodlivo vec posúdiť.

Z obsahu spisu nevyplýva, že by v danom prípade boli také okolnosti, ktoré by svedčili o pochybnosti o nezaujatosti sudcov Okresného súdu Vranov nad Topľou, keďže táto právna vec sa nijako netýka sudcov menovaného súdu.

S ohľadom na vyššie uvedené Krajský súd v Prešove ako nadriadený súd rozhodol, že sudcovia Okresného súdu Vranov nad Topľou nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí 3 C 360/2006 Okresného súdu Vranov nad Topľou.“

Z doložených rozhodnutí krajského súdu sp. zn. 2 NcC 58/04 z 10. novembra 2004, sp. zn. 3 NcC 52/04 z 19. novembra 2004, sp. zn. 2 NcC 15/2006 z 23. marca 2006, sp. zn. 2 NcC 64/04 z 24. novembra 2004, sp. zn. 3 NcC 57/04 z 25. novembra 2004, sp. zn. 4 NcC 55/04 z 25. novembra 2004, sp. zn. 4 NcC 60/04 z 30. novembra 2004, sp. zn. 1 NcC 42/04 z 25. novembra 2004, sp. zn. 3 NcC 3/2006 z 19. januára 2006, sp. zn. 6 NcC 27/2005 z 23. augusta 2005 a sp. zn. 7 NcC 2/2006 z 25. januára 2006 vyplýva, že tento vylúčil sudcov okresného súdu z prerokovania a rozhodovania vecí sťažovateľa a prikázal ich na ďalšie konanie iným súdom, pričom napr. v uznesení sp. zn. 2 NcC 58/2004 z 10. novembra 2004 uviedol:

„Vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vo veci predpokladá takú situáciu, že možno mať pochybnosti o tom, že sudca i pri vynaložení úsilia o objektívne posúdenie veci nemôže byť nestranný vo vzťahu k účastníkom, ich zástupcom alebo bude mať záujem na určitom meritórnom ukončení konania. Takúto situáciu predpokladá najmä príbuzenský vzťah k účastníkom alebo k ich zástupcom, priateľský alebo nepriateľský pomer k týmto osobám, osobný alebo ekonomický záujem na určitom ukončení veci a podobne.

Po preskúmaní obsahu spisu, nadriadený súd zistil, že u sudcov Okresného súdu Vranov nad Topľou by mohli vzniknúť pochybnosti o ich nezaujatosti. Predmetom daného konania je nárok žalobcu na ochranu osobnosti, ktorým žalobca požaduje náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným postupom tohto súdu a ako žalovaný preto vystupuje v tomto prípade Okresný súd vo Vranove nad Topľou. Vzhľadom na uvedení skutočnosť by mohli vzniknúť pochybnosti o nezaujatosti sudcov tohto súdu. Nie je vhodné, aby posúdenie uvedeného nároku vykonávali sudcovia súdu, rozhodovacou činnosťou ktorého došlo podľa názoru žalobcu k spôsobeniu ujmy. Je pritom treba brať do úvahy možnú nedôveru protistrany do budúcnosti.

Nadriadený súd preto rozhodol, že sudcovia Okresného súdu vo Vranove nad Topľou uvedení vo výroku tohto uznesenia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí.“

III.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa ustanovenia § 12 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku ak nemôže príslušný súd o veci konať, pretože jeho sudcovia sú vylúčení (§ 14), musí byť vec prikázaná inému súdu toho istého stupňa.

Podľa ustanovenia § 14 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Podľa ustanovenia § 15 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku ak sa sudca dozvie o skutočnostiach, pre ktoré je vylúčený, oznámi to neodkladne predsedovi súdu.

Predmetom konania pred ústavným súdom je namietané porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru,

ku ktorému malo dôjsť rozhodnutím krajského súdu o nevyhlúčení sudcov okresného súdu v jeho veci týkajúcej sa návrhu na ochranu osobnosti, ktorý smeroval proti rozhodnutiam okresného súdu.

Krajský súd samotných sudcov okresného súdu z dôvodu ich účasti v prebiehajúcich konaniach ako strany sporu vylúčoval z rozhodovacej činnosti okrem prípadu, keď uznesením sp. zn. 2 NcC 3/07 z 5. februára 2007 rozhodol, že sudcovia okresného súdu sú nestranní a prikázal im vo veci konať a rozhodnúť.

Sťažovateľ je presvedčený, že súčasťou spravodlivého konania je aj právo účastníka očakávať, že vo veciach s rovnakým základom, na ktoré sa aplikujú rovnaké ustanovenia právnych predpisov, možno očakávať rovnaké rozhodnutie súdu. Medzi ostatným rozhodnutím krajského súdu o vylúčení sudcov okresného súdu z konania a rozhodnutím o ich nevyhlúčení nedošlo k žiadnej zmene, ktorá by vysvetľovala alebo odôvodňovala jeho rozhodnutie.

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach (III. ÚS 24/05) zdôvodnil, že čl. 46 ods. 1 ústavy zaručuje predovšetkým prístup k súdu a rovnaké právne postavenie účastníkov v konaní pred ním; len v takom prípade sa vytvárajú podmienky na ochranu základných práv a slobôd v konaní pred súdom.

Súd musí mať ústavou výslovne určenú kvalitu, najmä musí byť nezávislý a nestranný, tiež musí byť zriadený zákonom a mať plnú jurisdikciu rozhodovať vo veciach.

Podľa už vysloveného názoru ústavného súdu obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutia v konkrétnej veci boli výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania

rovnaké príležitosti pre uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ súd má právomoc o takomto práve rozhodnúť (II. ÚS 71/97).

Nestrannosť sudcu obyčajne definujeme ako absenciu predsudku alebo zaujatosti a z pohľadu čl. 6 ods. 1 dohovoru sa môže posudzovať na základe dvoch rôznych prístupov.

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci.

Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom je v občianskom súdnom konaní zaručené prostredníctvom inštitútu vylúčenia sudcu z ďalšieho pojednávania a rozhodnutia pre zaujatosť. Z uvedeného dôvodu možno sudcu vylúčiť buď na návrh účastníka súdneho konania alebo na základe návrhu samotného sudcu (I. ÚS 73/97).

Nestrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť osobné presvedčenie sudcu prerokovávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. v danom prípade treba zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky na vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere.

V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu predpokladá až do predloženia dôkazu opaku (Piersack v. Belgicko z 1. októbra 1982).

Aj nestrannosť sudcu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa definuje ako absencia predsudku alebo zaujatosti a posudzuje sa na základe dvoch prístupov, ktoré skúmajú, ako už bolo zdôraznené, subjektívnu a objektívnu nestrannosť.

V danom prípade krajský súd konal na základe návrhu sudcov okresného súdu, ktorý bol riadne zdôvodnený tým, že sudcovia, ktorí žiadali svoje vylúčenie v iných konaniach sťažovateľa, boli účastníkmi konania, voči ktorým sťažovateľ podal návrh na ochranu osobnosti. Krajský súd rozhodol, že sudcovia okresného súdu nie sú vylúčení, čo zdôvodnil rozvrhom práce a povinnosťou sudcu konať v pridelených veciach až do ich právoplatného skončenia. Uviedol tiež úvahu počítajúcu so subjektívnym zaujatím sudcu vo veci bez toho, aby pripustil čo len zmienku o objektívnej nestrannosti.

Takéto rozhodnutie krajského súdu (prečo sudcovia nie sú vylúčení) musí byť jasné a musí zodpovedať na oba možné spôsoby zaujatosti (nielen subjektívnu, ale aj objektívnu); súd sa musí aj navonok javiť ako nestranný, nadaný spravodlivým, nestranným a nezaujatým rozhodovaním.

Najmä pri takom závažnom rozhodnutí, ako je objektívna stránka sudcovskej nezávislosti, musí súd vychádzať zo všetkých dostupných spisov a tieto náležite vyhodnotiť.

Ústavný súd zistil, že v iných najmenej desiatich (totožných) rozhodnutiach krajský súd rozhodol o vylúčení všetkých sudcov okresného súdu najmä z dôvodu objektívnej zaujatosti.

Ústavný súd zistil, že uznesením krajského súdu sp. zn. 2 NcC 3/07 z 5. februára 2007 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie. (...) Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľa, zrušil rozhodnutie krajského súdu a vrátil mu vec na nové konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk, ktoré zdôvodnil svojím hlbokým otrasom zo súdneho rozhodnutia.

Ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľa, zrušil rozhodnutie krajského súdu a prikázal mu vo veci konať a rozhodnúť, čím považuje nápravu následkov porušenia týmto rozhodnutím za dovŕšenú.

Nad rámec uvedeného ústavný súd pripomína, že išlo o procesné rozhodnutie, ktoré nemalo účinky na rozhodnutie vo veci samej, preto v tejto časti sťažnosti nevyhoviel (bod 4 výroku nálezu).

Sťažovateľ si uplatnil nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v sume 7 492 Sk, a to za dva úkony právnej služby, dve paušálne náhrady a 19 % DPH.

Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastúpením v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal v výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk. Sťažovateľovi priznal úhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych

služieb v znení neskorších predpisov v sume 2 970 Sk (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 178 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 citovanej vyhlášky). Úhrada trov konania spolu s 19 % DPH predstavuje celkovo sumu 7 492 Sk, ktorú je krajský súd povinný uhradiť právnej zástupkyni sťažovateľa (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. apríla 2008